

بررسی معانی نمادین و زیباشناختی آب در باغ سازی ایرانی

زکریا سلیمانی^۱، مهشاد بازدار^۲، زهرا صادقی^۳

۱- مربی گروه معماری، آموزشکده فنی و حرفه ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران

Zakaria.soleimani@gmail.com :

۲- دانشجوی کردانی معماری، آموزشکده فنی و حرفه ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران

maaahshaaad@yahoo.com

۳- دانشجوی کردانی معماری، آموزشکده فنی و حرفه ای سما، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران

zsadeghi@gmail.com

چکیده :

باغ سازی از هنرهای باستانی ایرانیان می باشد که علت آن را پیوند ناگسستنی فرهنگ ایرانی با طبیعت می توان دانست . شریعت اسلام نیز نه تنها این امر را تضعیف نکرد بلکه در فرامین خود موجب تقویت این ارتباط گردید . این مقاله قصد دارد نحوه به کارگیری آب این عنصر کمیاب در اقلیم ایران را از منظر نشانه شناسی و زیباشناختی بررسی کند . سوالی که منجر به این تحقیق گردید این بود که آیا معمار ایرانی در ساختن باغ به جز توجه به نقش آب در آبیاری و زنده نگه داشتن گیاهان ، به مفاهیم دیگری نیز توجه کرده است ؟ برای نیل به پاسخ از روش کتابخانه ای و بررسی مستندات به جامانده از باغ های ایرانی و توجه به چگونگی استقرار و گردش آب و نمودهای ظهور آن در باغ به این نتیجه دست یافتیم که معمار ایرانی از توصیفاتی که قرآن و روایات از بهشت موعود به دست داده اند بهره گرفته و عناصری را که در باغ گرد هم آورده است را نمادی از عالم بالا قرار داده است . در این میان آب به عنوان مهم ترین عنصر به گونه ای در باغ خودنمایی می کند که علاوه بر نشان دادن قدر و منزلت اش در اقلیم خشک ایران، نماد و نشانه ای از عالم بالا باشد. در ضمن آن معمار ایرانی با توجه به تاثیرات روانی مطلوب آب بر باشنده فضا، ویژگی های مطلوب فیزیکی و روانی آب را از طرق مختلف در باغ به منصف ظهور گذاشته است .

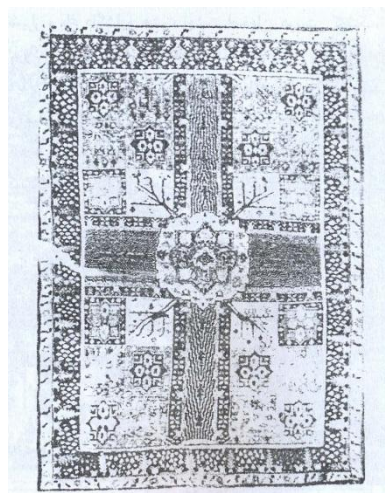
واژگان کلیدی :

باغ سازی، آب، جنت، اسلام، نماد، بهشت .

۱-مقدمه :

باغ ایرانی تجلی رابطه عارفانه ایرانیان با آب ، گیاه ، نور، سایه و زمین تشنه است و حاصل تامل مردمی است که در محیطی طاقت فرسا و پرتنش زمینی شاعرانه را تجربه کرده اند. باغ بهشت آن رویای ازلی - ابدی بشر در تمام هنرهای ایران ریشه دوانیده و بیانی شاعرانه پیدا کرده است . زنجیره ی شهر، معماری، نگارگری، فرش، کاشی کاری، خوشنویسی و ادبیات منظوم و منشور همگی تجلی گاه این خیال خالق و دیرین ایرانیان شده است از این رو است که "پروفسور پوپ" با صراحت می گوید : در گوشه ذهن هر ایرانی باغی نهفته است (شاهچراغی، ۱۳۸۶) طراوت باغ و حرکت سیال گاه در کالبد خشک و بی آب زمین در دل کویر نمادی از امید وصال به بهشت موعود است. باغ فضای میهن به شمار میرود که تصویر که کیهان را در خود قاب می گیرد(اردلان و بختیار، ۱۳۷۹)

تصویر ۱

یک فرش قدیمی که نقش یک باغ بر آن به تصویر کشیده شده است